

Toila valla eelarvestrateegia 2024-2028

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
1.1 Põhitegevuse prognoos.....	3-4
1.2 Investeerimis- ja finantseerimistegevus.....	5-6
1.3 Arvestusüksus ja finantsdistsipliin.....	7-8
Kokkuvõte.....	9

Sissejuhatus

Toila valla eelarvestrateegia on sisult omavalitsuse 2024-2028 aasta eesmärkidega finantsprognosis, milles on esitatud tegevustulud ja -kulud, investeeringud, finantseerimistegevus ning nendest tegevustest lähtuvad rahavood. Eelarvestrateegia annab ülevaate Toila valla arvestusüksuse finantsseisust, prognoosib tuleviku rahavoogude kujunemist, sätestab finantsdistsipliini meetmed ja toob välja võimalikud riskistenaariumid, mis võimaldab teha otsuseid omavalitsuse arengu kavandamisel.

Eelarvestrateegia koostamise vajadus on määratud Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 37 lg 1. Eelarvestrateegia esitab andmed Kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduses (edaspidi KOFS) nõutud koosseisus ja kujul. Eelarvestrateegia vaadatakse üle iga-aastaselt ja kinnitatakse volikogu poolt ning esitatakse Regionaal- ja Põllumajanduseministeeriumile.

1.1 Põhitegevuse prognoos

Põhitegevuse tuludena käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFSi regulatsioonist järgmisi tulusid: 1) maksutulud; 2) tulud kaupade ja teenuste müügist; 3) saadavad toetused; 4) muud tegevustulud.

Kõige olulisem tuluallikas on üksikisiku tulumaks, mis moodustab ca 66% põhitegevuse tuludest ja 97% maksutuludest.

Perioodil 2020-2024 on maksumaksjate arv olnud stabiilne:

(2020 – 2379; 2021 – 2377; 2022 – 2380; 2023 – 2419 maksumaksjat). Toila valla maksumaksjate sissetulekute kasv on olnud 2024. aastal 9% aastas (eesti keskmine 7%) . Tulumaksu laekumise kasv 2024. aastal võrreldes 2023. aastaga vähenenud ning olnud 3% väiksem võrreldes 2023. aastaga. See tuleneb kohalikele omavalitsuste eraldatava üksikisiku tulumaksu tulu eraldise vähendamisest 11,96-lt protsendilt 11,89-le.

Tabel 1. Põhitegevuse tulud (2024-2028) eurodes

Toila vald	2023 täitmine	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	9 286 877	10 253 000	10 960 000	11 595 000	12 271 000	12 988 000
Maksutulud	5 627 370	6 479 000	7 050 000	7 665 000	8 331 000	9 038 000
sh tulumaks	5 455 011	6 295 000	6 850 000	7 450 000	8 100 000	8 790 000
sh maamaks	147 781	159 000	175 000	190 000	206 000	223 000
sh muud maksutulud	24 578	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	734 270	760 000	750 000	750 000	750 000	740 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	2 833 718	2 974 000	3 140 000	3 160 000	3 170 000	3 190 000
sh tasandusfond	250 648	213 009	190 000	160 000	120 000	90 000
sh toetusfond	2 053 384	1 900 197	2 000 000	2 050 000	2 100 000	2 150 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	529 686	860 794	950 000	950 000	950 000	950 000
Muud tegevustulud	91 518	40 000	20 000	20 000	20 000	20 000

Põhitegevuse tulude prognoosi eeldused:

- tulumaksu laekumise kasvu prognoosi on võrreldes eelarvestrateegiaperioodi 2022-2027 vähendatud 10%-lt 8,5-le %-le.
- maamaksu laekumine muutub keskmiselt 8% aastas, mis on seotud maa maksustamishindade ümberarvestusest 2024. aasta 01. jaanuari seisuga ja tuginedes maksumuudatusele.
- kaupade ja teenuste müügitulu on planeeritud aastate lõikes vähenemisega, mis on seotud laste arvu vähenemisega ja sellest tingituna teenuste summad kahanevad.
- tasandusfondi eraldis on planeeritud aastate lõikes vähenemisega, mis on seotud elanikkonna vähenemisega, valdade 2017. a ühinemisel eraldatud toetuse lõppemisest 2026. aastal

- toetusfondi eraldis suureneb hariduskulude palgakasvu arvelt ca 2% aastas. Prognoositud on kooliõpilaste arvu muutusest (vähenemisest) lähtuv mõju. Teiste toetusfondi eraldiste osas sarnaseid tegureid ei arvestata.
- Laekumised kaevandamisõiguste tasust ja vee erikasutusest ning muud saadavad laekumised on alates 2025. aastast vähendatud 20 tuhat eurot aastas seoses maardlatest kaevandatavate põlevkivivarude lõppemisega.

Põhitegevuse tulud suurenevad ühes aastas ca 6% võrra 11,0 miljonilt eurolt 12,9 miljoni euroni.

Põhitegevuse kuludena käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFSt regulatsioonist järgmisi kulusid: 1) antavad toetused; 2) muud tegevuskulud.

Seoses Toila valla elanikkonna vähenemisest tingitud tulude kahanemisega tuleb kulude ülevaatamisel leida kokkuhoiukohti ja panustada hoonetes energiasäästlikumatele lahendustele üleminekul.

Tabel 2. Põhitegevuse kulud (2024-2028) eurodes

Toila vald	2023 täitmine	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	9 046 667	9 696 485	10 230 000	10 710 000	11 200 000	11 720 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	465 720	609 030	650 000	670 000	690 000	710 000
Muud tegevuskulud	8 580 947	9 087 455	9 580 000	10 040 000	10 510 000	11 010 000
sh personalikulud	4 436 066	5 708 000	6 010 000	6 320 000	6 630 000	6 950 000
sh majandamiskulud	3 801 449	3 376 455	3 510 000	3 660 000	3 820 000	4 000 000
sh muud kulud	343 432	3 000	60 000	60 000	60 000	60 000

Põhitegevuse kulud on prognoositud järgmistel eeldustel:

- personalikulud suurenevad aastas Rahandusministeeriumi riikliku keskmise palgakasvu prognoosi võrra keskmiselt 5% aastas. Personali kuludesse on arvestatud Ida-Virumaa kohalikele omavalitsustele täiendavate tööjõukulude toetus ühes aastas 700 tuhat eurot.
- majandamiskulud suurenevad aastas Rahandusministeeriumi riiklikku keskmist prognoosi arvestades keskmiselt 4% aastas;
- antavad toetused tegevuskuludeks ja muud kulud suurenevad keskmiselt 3% aastas;

Põhitegevuse kulud suurenevad ühes aastas ca 5% võrra 10,2 miljonilt eurolt 11,7 miljoni euroni.

Tabelis 2 toodud majandamiskulude alajaotuse mahus nähakse igal aastal valla eelarves ette kulud valla põhitegevuse tagamiseks (soojus, elekter, side, vesi- ja kanalisatsioon, prügiveedu, valveteenus jm.)

Põhitegevuse tulem on põhitegevuse tulude ja kulude vahe. Tulenevalt KOFSt peab põhitegevuse tulemi väärtus aruandeaasta lõpu seisuga peab olema null või positiivne.

Tabel 3. Põhitegevuse tulem (2024-2028) eurodes

Toila vald	2023 täitmine	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	9 286 877	10 253 000	10 960 000	11 595 000	12 271 000	12 988 000
Põhitegevuse kulud kokku	9 046 667	9 696 485	10 230 000	10 710 000	11 200 000	11 720 000
Põhitegevuse tulem	240 210	556 515	730 000	885 000	1 071 000	1 268 000
Tulemi suhe tuludesse	2,6%	5,4%	6,7%	7,6%	8,7%	9,8%

Põhitegevuse tulem on planeeritud strateegias positiivseks. Eelarvestrateegia perioodil ületavad tulud kulusid ning tulemi suhe tuludesse on planeeritud 2025. aastal 6,7% ja on iga aastast kasvav.

Strateegiaperioodil on seatud eesmärgiks põhitegevuse tulude-kulude ülejäägi saavutamise määral, mis võimaldab planeeritud investeeringute teostamist.

1.2 Investeerimis- ja finantseerimistegevus

Investeerimistegevuse rahavoogudes käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFSi regulatsioonist järgmisi elemente: 1) põhivara soetus; 2) põhivara müük; 3) põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine; 4) põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine; 5) osaluste soetus; 6) osaluste müük; 7) muude aktsiate ja osade soetus; 8) muude aktsiate ja osade müük; 9) antavad laenud; 10) tagasilaekuvad laenud; 11) finantstulud ja finantskulud.

Tabel 4. Investeerimistegevus elementide lõikes (eurodes)

Toila vald	2023 täitmine	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Investeerimistegevus kokku	-455 918	-924 375	-1 917 629	-2 407 910	-1 870 665	-929 485
Põhivara müük (+)	11 000	70 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Põhivara soetus (-)	-517 371	-1 063 970	-5 207 046	-6 418 000	-5 139 600	-1 361 415
<i>sh projektide omaosalus</i>	-328 052	-978 388	-1 855 914	-2 257 500	-1 731 300	-801 415
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	189 319	164 924	3 386 132	4 195 500	3 443 300	595 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-138 528	-87 696	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000
Finantstulud (+)	646	790	600	600	600	600
Finantskulud (-)	-984	-8 423	-42 315	-131 010	-119 965	-108 670

Strateegiaperioodi investeeringuid on Toila vald planeerinud Euroopa Liidu, siseriiklike toetuste ja omavahendite (sh laenu) arvelt. Investeerimistegevuses on kajastatud toetusi (põhivara soetamiseks saadav sihtfinantseerimine) 2026. aastast alates eeldataval määral, sest nende saamine ja täpne suurus ei ole lõplikult selge.

Tabel 5. Investeerimistegevus (2024-2028) eurodes

Toila vald investeeringud	2023	2024	2025	2026	2027	2028
01 Üldised valitsussektori teenused	12 290	0	0	25 000	0	25 000
03 Avalik kord ja julgeolek	48 919	0	25 000	12 000	0	0
04 Majandus	226 848	437 350	392 000	1 339 000	389 000	1 030 000
05 Keskkonnakaitse	56 536	20 410	30 000	85 000	0	65 000
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	4 640	422 225	330 000	0	40 000	46 415
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	68 093	113 615	2 937 574	383 000	155 600	0
09 Haridus	75 505	62 870	881 472	4 405 000	4 555 000	195 000
10 Sotsiaalne kaitse	0	7 500	611 000	169 000	0	0
KÕIK KOKKU	492 831	1 063 970	5 207 046	6 418 000	5 139 600	1 361 415
<i>sh toetuse arvelt</i>	126 047	85 582	3 351 132	4 160 500	3 408 300	560 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaaosalus)</i>	366 784	978 388	1 855 914	2 257 500	1 731 300	801 415

Strateegiaperioodi 2025-2028 investeeringud kokku ca 18 miljonit eurot, sh toetuste arvelt on planeeritud 11,5 miljonit eurot. Olulisema osa moodustavad haridusvaldkonna objektid kokku 10 miljonit eurot (sh toetuste arvelt 7 miljonit eurot). Kultuurivaldkonna objektid 3,4 miljonit (sh toetuste arvelt 2,4 miljonit eurot), majandusvaldkonna objektid 3,7 miljonit eurot (sh toetuste arvelt 1,3 miljonit eurot) ja sotsiaalvaldkonna objektid 780 tuhat eurot (sh toetuste arvelt 600 tuhat eurot).

Positiivsed investeeringute toetusotsused on strateegia koostamise ajaks alljärgnevad:

- Toila Gümnaasiumi ümberkujundamine põhikooliks ning 180 õppekohaga koolihoone ehitamine 6,56 miljonit eurot, millele lisandub omafinantseerimise kohustus 1,16 miljonit eurot;
- Voka kogukonnakeskuse Narva mnt 2 rajamine 1,75 miljonit eurot, millele lisandub omafinantseerimine 309 tuhat eurot;
- Kohtla-Nõmme alevisse toetatud eluaseme rajamine 600 tuhat eurot, millele lisandub omafinantseerimine 180 tuhat eurot;
- Järve küla rekreatsiooniala ja pargi rekonstrueerimine 539 tuhat eurot, millele lisandub omafinantseerimine 231 tuhat eurot.

Finantseerimistingud on põhitegevuse tulude ja kulude vahe katmiseks teostatavad finantstehingud (laenude võtmine jm). Finantseerimistingevuse rahavoogudes käsitletakse tulenevalt KOFSi regulatsioonist järgmisi elemente: 1) laenude võtmine; 2) võetud laenude tagasimaksmine.

Valla arengukavas paika pandud investeeringud taristusse eeldavad lähiaastatel finantseerimistingute mahu suurenemist.

Finantseerimistingevuse rahavoogudes on oluline netovõlakooormus ehk võlakohustuste suuruse ja likviidsete varade (raha ja pangakontodel olevad vahendid) kogusumma vahe, kus netovõlakooormuse arvestuses võetakse võlakohustusena arvesse bilansis kajastatud kohustused. Netovõlakooormuse ülemmäär võib kujuneda 2025.aastani 80% põhitegevuse tuludest või 10 kordne põhitegevuse tule, oleneb, kumb on suurem näitaja, kuid mitte rohkem kui 100%. Edaspidi hakkab netovõlakooormuse protsent vähenema igal aastal 5% võrra.

2025 aasta lõpu seisuga on valla netovõlakooormuseks planeeritud 10,3%, 2028 aasta lõpuks on netovõlakooormuseks 24% (2028. aasta lubatud ülemmäär on 60%).

Toila vallas on oluline investeeringud ellu viia suuremas summas kui on planeeritud põhitegevuse tule. Kuna vallas ei ole suuri rahalisi reserve, siis saab finantseerimistingute katteallikaks olla ainult uute kohustuste võtmine.

Laenude refinantseerimine on planeeritud (10-aastaseks perioodiks) ja on majanduslikult tasuv juhul kui intressimäär (ilma euriborita) jääb alla 0,8%.

Strateegia perioodil 2025-2028 on kavas võtta uusi kohustusi 3,8 miljonit eurot ja tasuda kohustusi summas 836 tuhat miljonit eurot. Uute laenude puhul on oluline, et laenu tagasimaksmise periood ei ületaks investeeringu kasulikkude eluiga ja intresside kasvu risk ei jääks pikale perioodile. Aastane intresside arvestuslik suurus on ca 250 tuhat eurot. Esimesel aastal põhiosa tagasimakseid ei ole arvestatud.

Tabel 6. Finantseerimistingevus (2024-2028) eurodes

Toila vald	2023 täitmise	2024 eeldatav täitmise	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Finantseerimistingevus	-36 431	257 860	906 500	1 759 805	554 655	-256 645
Kohustiste võtmine (+)	0	300 000	1 000 000	2 000 000	800 000	0
Kohustiste tasumine (-)	-36 431	-42 140	-93 500	-240 195	-245 345	-256 645
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-183 091	-75 000	-281 129	236 895	-245 010	81 870
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	440 770	365 770	84 641	321 536	76 526	158 396
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	78 141	312 023	1 218 523	2 978 328	3 532 983	3 276 338

2023. aasta likviidsete vahendite saldo põhineb kinnitatud valla eelarvel. Vajadusel aitab aastasiselt finantsjuhtimiseks vajaliku paindlikkuse tagada arvelduskrediit.

Likviidsete vahendite mahu puhul tuleb arvestada asjaolu, et strateegia tulud on planeeritud konservatiivselt. Kuna võimalike investeeringutoetuste laekumine on ebaselge, siis tulude ülelaekumisel (kulude alataituvusel) suureneb vabade vahendite jääk ja väheneb netovõlakooormuse tase. See loob puhvri strateegias kavandatud investeeringute elluviimiseks omavahendite arvelt.

Tabel 7 Netovõlakooormuse lubatud ja tegelik määr eurodes

Toila vald	2023 täitmise	2024 eeldatav täitmise	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Netovõlakooormus (eurodes)	0	0	1 133 882	2 656 792	3 456 457	3 117 942
Netovõlakooormuse ülemmäär (eurodes)	7 429 501	8 202 400	8 220 000	8 116 500	7 976 150	7 792 800
Netovõlakooormuse individuaalne ülemmäär (%)	80,0%	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%	60,0%
Vaba netovõlakooormus (eurodes)	7 429 501	8 202 400	7 086 118	5 459 708	4 519 693	4 674 858
Netovõlakooormus (%)	0,0%	0,0%	10,3%	22,9%	28,2%	24,0%

Valla netovõlakooormus strateegiaperioodil suureneb, kuid ei ületa lubatavat ülemmäära.

1.3 Arvestusüksus ja finantsdistipliin

KOFS nõuab kogu arvestusüksuse prognoositavate näitajate kajastamist eelarvestrateegias. Arvestusüksuse koosseisu kuuluvad kohalik omavalitsus ja temast sõltuvad üksused.

Eelarvestrateegia koostatakse kohaliku omavalitsuse arvestusüksusele. Toila vallal on kaks sõltuvat üksust:

- Vekanor AS
- Voka Vara OÜ

2023 aasta andmete põhjal ei ole Eesti Kaevandusmuuseum SA sõltuv üksus.

Sõltuvate üksuste põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse arvutamiseks tuleb samuti rakendada KOFSi vastavat meetodikat.

Tabel 8. Sõltuvate üksuste konsolideeritud põhitegevuse tulem ja netovõlakoormus eurodes

Sõltuvad üksused KOKKU (konsolideeritud)	2023 täitmine	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	710 607	740 000	749 000	775 000	775 000	775 000
sh saadud tulud kohalikul omavalitsuselt	247 812	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000
Põhitegevuse kulud kokku (+)	676 344	709 150	705 445	710 000	710 000	710 000
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega	618	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
sh alates 2012 katkestamatud kasutusrendimaksud (arvestusüks)	5 144	12 000	4 200	3 600	3 600	3 600
Põhitegevustulem	34 263	30 850	43 555	65 000	65 000	65 000
Investeermistegevus kokku (+/-)	-59 299	-705 850	-308 555	0	0	0
Eelarve tulem	-25 036	-675 000	-265 000	65 000	65 000	65 000
Finantseerimistegevus (-/+)	96 807	681 807	281 807	-48 193	-48 193	-135 169
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	71 771	6 807	16 807	16 807	16 807	-70 169
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	124 269	131 076	147 883	164 690	181 497	111 328
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	322 941	1 004 748	1 286 555	1 238 362	1 190 169	1 055 000
Netovõlakoormus (eurodes)	198 672	873 672	1 138 672	1 073 672	1 008 672	943 672
Netovõlakoormus (%)	28,0%	118,1%	152,0%	138,5%	130,2%	121,8%

Sõltuvate üksuste investeermistegevus sisaldab aastatel 2024-2025 Voka Vara OÜ poolt teostatavat Voka, Tiigi tänav 5 üürimaja rajamist. Kredex toetusega rahastatava projekti „Üürielu rajamine Toila valda Ida-Viru maakonnas” valmimine on planeeritud 2025. aasta suvel. Toetusotsusega eraldati 1 miljon eurot, millele Voka Vara OÜ panustab samas suuruses summaga omafinantseerimist.

Tabel 9. Konsolideeritud näitajad eurodes

Toila vald (konsolideeritud)	2023 täitmise	2024 eeldatav täitmise	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	9 749 054	10 741 500	11 457 500	12 118 500	12 794 500	13 511 500
Põhitegevuse kulud kokku	9 474 581	10 154 135	10 683 945	11 168 500	11 658 500	12 178 500
<i>sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed</i>	5 144	12 000	4 200	3 600	3 600	3 600
Põhitegevustulem	274 473	587 365	773 555	950 000	1 136 000	1 333 000
Investeeringustegevus kokku	-515 217	-1 630 225	-2 226 184	-2 407 910	-1 870 665	-929 485
Eelarve tulem	-240 744	-1 042 860	-1 452 629	-1 457 910	-734 665	403 515
Finantseerimistegevus	60 376	939 667	1 188 307	1 711 612	506 462	-391 814
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-111 320	-68 193	-264 322	253 702	-228 203	11 701
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	69 048	35 000	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	565 039	496 846	232 524	486 226	258 023	269 724
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	401 082	1 316 771	2 505 078	4 216 690	4 723 152	4 331 338
Netovõlakoormus (eurodes)	0	819 925	2 272 554	3 730 464	4 465 129	4 061 614
Netovõlakoormus (%)	0,0%	7,6%	19,8%	30,8%	34,9%	30,1%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	7 799 243	8 593 200	8 593 125	8 482 950	8 316 425	8 106 900
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	80,0%	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	7 799 243	7 773 275	6 320 571	4 752 486	3 851 296	4 045 286

Arvestusüksuse konsolideeritud eelarvestrateegia perioodi põhitegevuse tulem ja netovõlakoormus vastavad KOFSi normatiividele. 2025 aasta lõpu seisuga on Toila valla konsolideeritud osa netovõlakoormuseks planeeritud 20,2%, 2028. aasta lõpuks on netovõlakoormuseks 30,1% (2028. aasta lubatud ülemmäär on 60%).

Kokkuvõte

Toila vald on strateegiaperioodil 2024-2028 kinni pidanud omavalitsustele riigi poolt kehtestatud finantsdistsipliini tagamise meetmetest sh. kohaliku omavalitsuse üksuse ja arvestusüksuse põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja netovõlakooormuse ülemmäärast.

Toila valla finantsolukord võimaldab strateegiaperioodil 2024-2028 ellu viia olulisi investeeringuid väärtuses 19,2 miljonit eurot (sh toetuste arvelt ca 11,5 miljonit eurot). Investeeringute mahtu on planeeritud investeerimislaenu võtmine arvestades netovõlakooormuse lubatud piiridesse jäämine.

Suuremas mahus investeeringute tegemine eeldab kulude vähendamist teenuste osutamise efektiivsuse kasvu arvelt, mille tulemusel vabanevaid vahendeid saab kasutada nii põhitegevuse tulemi kui ka täiendavate laenukohustuste arvelt investeerimiseks. Toila vald on tundlik väliskeskkonnast tulenevatele muutustele ning eelarvetulude vähenemisele on tarvis reageerida põhitegevuse kulude kokkuhoiduga.

Murettekitav on riigi kehv majandusolukord, mis ei jäta mõju avaldamata ka kohalikele omavalitsustele. Põhitegevuse kulude kokkuhoiduks tuleb suunata vahendeid energiatõhusate meetmete elluviimiseks - hoonete rajamisel (energiasäästlikum uus Toila põhikool) ja olemasolevate hoonete renoveerimisel (päikesepaneeline paigaldamine omatarbeks elektri tootmiseks).

Toila vallale on suurimaks riskiks tulubaasi kasvu tuginemine ühele tuluallikale – üksikisiku tulumaksule. Ühe tulu liigne domineerimine suurendab tulubaasi riski ning tulude vähenemine toob kaasa samas mahus kulude vähendamise vajaduse. Maksumaksjate arv on viimastel aastatel jäänud samale tasemele, kuid elanikkonna üldise vähenemise ja vananemise (negatiivne rändesaldo ja negatiivne iive) taustal hakkab ka maksumaksjate hulk pikemas perspektiivis vähenema, mis toob kaasa eelarvetulude vähenemise.